

A talaj és a vízgyűjtő védelmét biztosító agrotechnológiák

<http://www.kolcsonosmegfeleltetes.hu/K%C3%B6lcs%C3%B6n%C3%B6sMegfeleltet%C3%A9s/HMK%C3%81/HelyesMez%C5%91gazdas%C3%A1gi%C3%A9sK%C3%B6rnyezeti%C3%81llapot.aspx>

- A szőlőültetvényekben kialakított teraszok megőrzése kötelező.
- Bizonyos kivételektől eltekintve egy adott növény ugyanazon a területen önmaga után nem termesztendő.
- A mezőgazdasági területeket gyommentesen kell tartani.
- A mezőgazdasági területeken a hasznosítás szempontjából nemkívánatos fás szárú növények megtelepedését és terjedését meg kell akadályozni.
- A tájképi elemek (gémeskutak, kunhalmok) megőrzése kötelező.
- Öntözési célú vízhasználat csak érvényes vízjogi üzemeltetési engedély esetén lehetséges.
- Vízvédelmi sávokban nem juttatható ki szerves, illetve műtrágya

Teraszos művelés

Azokon a szőlőültetvényeken, ahol teraszos művelést alkalmaznak, a gazdálkodónak a kialakított teraszok megőrzésére kell törekednie annak érdekében, hogy azok megfeleljenek a talajerózió elleni védelemnek (*1. kép*). Szakszerű karbantartással (*Magyarázat 1.*) meg kell akadályozni a vízmosás által vájt árkok kialakulását és a teraszok egyéb megrongálódását.

Vetésváltás

A vetésváltásra vonatkozó előírásokat illetően a gazdálkodónak tisztában kell lenni azzal, hogy mely kultúrnövények maximum hány egymást követő évben termesztendők ugyanazon a területen. Általában kultúrnövényeink zöme önmaga után nem vethető még egyszer. Vannak azonban olyan növények, melyek egymás után két, három vagy akár több évig is termesztendők önmaguk után.

A kalászosok (rozs, búza, tritikálé, árpa) önmaguk után két éven keresztül, a kukorica és a dohány pedig három éven keresztül maradhat ugyanazon a parcellán. Az évelő kertészeti kultúrák, évelő takarmánynövények, fűmagtermesztés céljából vetett fűfélék, méhlegelő céljából vetett növények, illetve energetikai hasznosítás céljából vetett többéves növények, valamint a rizs több éven keresztül is termesztendő önmaga után.

Fontos kiemelni, hogy ezen előírások kapcsán legkorábban a 2008. évi egységes területalapú támogatás iránti kérelem beadásának időpontjában a területen szereplő kultúra számít kiindulási alapnak. Ez azt jelenti, hogy ha egy földhasználó 2008 tavaszán kukoricát vetett az egyik parcelláján, akkor ugyanarra a parcellára 2009-ben és 2010-ben is vethetett kukoricát, de 2011-ben már nem. Amennyiben 2011-ben más kultúra szerepel a területen, akkor 2012-től újra három éven keresztül vethető kukorica.

A vetésváltási szabályok teljesítése során a másodvetést is figyelembe kell venni, ha az a főnövényvel megegyező területen valósult meg, és a földhasználó a másodvetést az egységes kérelemről szóló rendeletben foglaltak szerint bejelentette. A vetésváltásnál a korlátozás a fentebb felsorolt kultúrák önmaguk után történő termesztésére értendő.

Egymás után két évig termesztendő kultúrák körébe került a tökre oltott dinnye is azzal a feltétellel, hogy a két évig történő termesztés lehetősége a 2012-es támogatási évtől alkalmazható. Amennyiben a helyszíni ellenőrzés során nem azonosítható egyértelműen a termesztett kultúra, úgy az alanyként használt tök igazolásához a vetőmag megvásárlásáról szóló, vagy az oltványok beszerzéséről szóló számlával kell azt igazolni.

Tilos

- A 12%-nál nagyobb lejtésű területen a dohány, a cukorrépa, a takarmányrépa, a burgonya és a csicsóka termesztése nem megengedett.
- Tarló, nád, növényi maradvány, valamint gyepek égetése nem megengedett.
- Mezőgazdasági területeken vízzel telített talajon semmilyen gépi munkavégzés nem megengedett.
- A gyepterületek túllegeltetése, valamint a gyepterületeken maradandó kár okozása nem megengedett.

Gyommentesség

A mezőgazdasági területek gyommentes állapotban tartására (2. kép), valamint a fás szárú növények megtelepedésének és terjedésének megakadályozására a legkülönbözőbb kémiai, fizikai és biológiai gyomszabályozási módszerek alkalmazhatók. Gyomosodásnál a gazdálkodónak arra kell ügyelnie, hogy a gyomnövények által kiváltott gyökérversengés és árnyékolás - beleértve a veszélyes gyomnövények kelését, a szaporító képletek kialakulását is - a kultúrnövény, illetve gyepek fejlődését nem veszélyezteti. Pihentetett terület esetében a virágzó gyomok jelenléte nem lehet olyan mértékű, hogy az jelentősen megnövelné a következő kultúra megfelelő fejlődéséhez szükséges növényvédelmi munkálatok mennyiségét, költségét, vegyszerhasználatát.

Talajerózió védelem

Ha egy gazdálkodó valamely parcellája 12%-nál meredekebb lejtésű területnek minősül (*Magyarázat 3.*), arra bizonyos termesztési korlátok vonatkoznak. Az érintett parcellán dohány, cukorrépa, takarmányrépa, burgonya és csicsóka egyáltalán nem termesztendő. Az egyéb nyári és őszi betakarítású kultúrák termesztése is csak meghatározott feltételek mellett valósulhat meg. A vonatkozó jogszabály három lehetőséget biztosít a gazdálkodó számára. Ezek közül a gazdálkodó választja ki, hogy mely feltétel betartása mellett termeszt a kultúrnövényeket a 12%-nál meredekebb lejtésű parcellán.

A gazdálkodó dönthet úgy, hogy a nyári és őszi betakarítású kultúrák lekerülése után őszi kultúra vetésével valósítja meg az előírt kötelezettség teljesítését. Másik lehetőség, hogy a nyári betakarítású elővetemény tarlóját a betakarítást követően október 30-ig nem töri fel, de azt gyommentes állapotban tartja. Ennek érdekében a sekély tarlólántás és -ápolás

megengedett. Harmadik eshetőséggént másodvetésű takarónövényt kell vetni, amely a nyári betakarítású elővetemény lekerülését követően a talaj takarását biztosítja.

Égetési tilalom

A tarló, nád, növényi maradvány, valamint a gyepek égetésére (3. kép) vonatkozó tilalom minden kölcsönös megfeleltetésben érintett földhasználó gazdaságának teljes területére érvényes. Kivételes esetben a tilalmat feloldhatja az illetékes növény-egészségügyi hatóság zárlati károsítókkal való fertőzés miatt, vagy az illetékes természetvédelmi hatóság egyedi természetvédelmi okok miatt. Ennek értelmében, ha egy gazdálkodó rendelkezik a két hatósági határozat valamelyikével, akkor az adott területen az égetés megengedett.

Talajszerkezetének megóvása

A mezőgazdasági területek talajszerkezetének megóvása érdekében a vízzel telített talajon mindennemű gépi munkavégzést (4. kép) kerülni kell. A gyakorlatban ez azt jelenti, hogy amennyiben a talaj nedvességtartalma olyan magas, hogy az már további csapadék befogadására nem képes, ott a gépi munkavégzés nem megengedett. Kivételt képez ez alól az olyan gépi munkavégzés, ami belvíz- vagy árvízlevezető árok létesítésekor, illetve egyéb értékmentéskor elengedhetetlen.

Túllegeltetés

Gyepterületek védelmét szolgáló előírás a gyepek túllegeltetését és az ebből adódó maradandó károkozást hivatott elkerülni. Ennek érdekében a gazdálkodók számára megtiltják az olyan legeltetési módot, melyben a magas állománysűrűségből adódóan a gyepet alkotó fűfélék a taposás és a rövidre rágás következtében kiritkulnak, szélsőséges esetben eltűnnek.

Tájképi elemek megőrzése, védelme

Az uniós követelményeknek megfelelően kiemelten fontos feladat a táj jellegzetes elemeinek megőrzése, védelme. Így a közösségi kötelezettségeknek megfelelően Magyarországon a védendő tájképi elemek körébe 2010-ben a kunhalmok (*Magyarázat 5.*) (5. kép) és a gémeskutak (*Magyarázat 4.*) (6. kép) kerültek.

Fontos kiemelni, hogy a gémeskútra vonatkozó előírás nem tartalmazza a kút műszaki állapotának javítását, kizárólag a kút kiindulási állapotának megőrzését írja elő. A gémeskutak állapotának terepi felmérése során a kiindulási állapot rögzítésre került. Tekintettel arra, hogy az előírás lényege a gémeskút – mint tájképi elem – megőrzése, ezért az nem feltétel, hogy a kutat üzemeltesse a gazdálkodó.

A Kölcsönös Megfeleltetés keretében végzett ellenőrzések a MePAR-ban meghatározott és feltüntetett területi kiterjedéssel rendelkező kunhalmokra terjednek ki. A rendelet értelmében a kunhalmok területén tilos a fahasználat (tuskózás), továbbá 2010. november 1-jétől – a gyeptelepítés előkészítéséhez szükséges talajmunkák kivételével – bármilyen mezőgazdasági talajmunka végzése tilos. Az előírás célja a halomtest fennmaradásának biztosítása, a HMKA további követelményeinek (pl.: gyommentesség biztosítása) való megfelelés mellett. A szabályozás gyeptelepítés elvégzésére nem kötelezi a gazdálkodókat.

Öntözési célú vízhasználat

A vonatkozó EK rendelet értelmében 2010. január 1-jétől a víz megőrzésének érdekében az öntözési célú vízhasználat csak az adott területre érvényes öntözési vízjogi üzemeltetési engedély esetén lehetséges. A vízjogi üzemeltetési engedély – az engedélyben meghatározott feltételekkel és az üzemeltetéshez kapcsolódó jogszabályokban hatósági előírásokban meghatározott kötelezettségek mellett – feljogosít a vízilétesítmény használatbavételére és az engedély érvényességi ideje alatt annak üzemeltetésére. Az ellenőrzés során az illetékes hatóság (MVH) az engedély meglétét és annak érvényességét vizsgálja. Amennyiben a gazdálkodó az öntözést szolgáltatásként veszi igénybe, és a cég rendelkezik érvényes engedéllyel, valamint a gazdálkodó megfelelő dokumentumokkal igazolni tudja, hogy a szolgáltatásukat igénybe vette, úgy az öntözési tevékenység megfelel az előírásoknak. Továbbá felhívjuk a figyelmet, hogy az ügyfélnek az egységes kérelemben meg kell jelölnie azokat a táblákat, amelyeken öntözési tevékenységet kíván végezni. Abban az esetben, ha az ügyfél a kérelembenyújtási időszak után olyan táblán kezd mezőgazdasági célú öntözésbe (pl. aszály következtében), amelynél az egységes kérelemben ezt még nem tudta jelezni, akkor ennek tényét az egységes kérelem adatváltozás felületen pontosításként a későbbiek folyamán be kell jelenteni.

Felszíni vizek védelmében védelmi sávok használata

Nem juttatható ki

a) műtrágya a MePAR-ban grafikusán megjelölt felszíni vizek partvonalától mért 2 méteres sávban;

b) szervestrágya

ba) a MePAR-ban grafikusán megjelölt állóvizek partvonalától mért 20 méteres sávban,

bb) a MePAR-ban grafikusán megjelölt völgyzáró gátas halastavak esetében a partvonalától mért 5 méteres sávban,

bc) a MePAR-ban grafikusán megjelölt egyéb felszíni vízfolyások partvonalától mért 5 méteres sávban; a védőtávolság 3 m-re csökkenthető, ha a mezőgazdasági művelés alatt álló tábla 50 m-nél nem szélesebb és 1 ha-nál kisebb területű.

A szervestrágya kijuttatás esetére vonatkozó védőtávolságok nem vonatkoznak a legeltetett állatok által elhullatott trágyára, amennyiben az itatóhely megközelítése miatt következik be.

A szóban forgó felszíni víztestek a MePAR -ban (Mezőgazdasági Parcella Azonosító Rendszer) megjelenítésre kerülnek, mely a gazdálkodók számára az Egységes Kérelem igénylésekor látható lesz.